

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом ректора ДВНЗ «УжНУ»

№ 690/01-17

від 16.06.2016 року

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ ЧАСТИНУ
Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення визначає основні засади утворення, діяльності, структуру, функції, обов'язки і права науково-дослідної частини Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (далі Університет) та її структурних підрозділів, а також порядок відносин з іншими підрозділами університету та сторонніми організаціями.

1.2. Положення розроблене на підставі Законів України „Про наукову і науково-технічну діяльність”, „Про вищу освіту”, Статуту Університету інших нормативно-правових актів у сфері освіти і науки України.

1.3. Науково-дослідна частина університету (далі НДЧ) - це структурне об'єднання загальноуніверситетських науково-дослідних підрозділів: науково-дослідних Інститутів (далі Інститутів), науково-дослідних лабораторій (далі НДЛ), конструкторсько-технологічних бюро, кафедральних наукових колективів, науково-організаційних відділів і груп, яке діє на підставі Статуту Університету і цього Положення з метою виконання Тематичного плану НДР Університету на належному науковому і науково-технічному рівні відповідно до чинного законодавства України, стандартів та інших нормативно-технічних документів, а також підготовки фахівців вищої кваліфікації.

НДЧ створена як структурний підрозділ Університету наказом УжДУ № 1400-05 від 16.11.1993 р.

1.4. Дане Положення регламентує наукову, науково-технічну діяльність, яка є невід'ємною складовою діяльності університету, що забезпечує інтеграцію освіти і науки.

1.5. У своїй діяльності НДЧ керується Конституцією України, чинним законодавством, наказами та інструктивними листами Міністерства освіти і науки України, Статутом Університету, цим Положенням, наказами та розпорядженнями ректора і розпорядженнями проректора з наукової роботи, стандартами та іншими нормативними документами, які регламентують наукову діяльність.

2. МЕТА, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ

2.1. Основною метою наукової, науково-технічної діяльності (ННТД) університету є одержання і використання нових наукових знань з метою створення суспільно корисних наукових результатів, забезпечення якісної підготовки фахівців для відповідних галузей економіки, наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації; розв'язання комплексних задач у сфері наукового, технологічного розвитку; впровадження та використання в Україні і на світовому ринку наукових і науково-практичних результатів.

2.2. Основними завданнями НДЧ у галузі наукової, науково-технічної діяльності є:

2.2.1. Розвиток фундаментальних досліджень у галузі природничих, гуманітарних, психолого-педагогічних, соціально-економічних наук з метою їх подальшого використання для розвитку пріоритетних напрямів науки і техніки, суспільного розвитку та розбудови економіки країни. Виконання прикладних досліджень і розробок з метою ефективного використання і розвитку наукового потенціалу, залучення додаткових коштів

для вирішення соціальних та інших завдань галузі.

2.2.2. Дослідження і розробка теоретичних та методологічних основ формування і розвитку вищої освіти, підсилення впливу науки на вирішення завдань освіти і виховання, збереження і зміцнення визначального характеру науки в розвитку суспільства, культури, економіки.

2.2.3. Підтримка існуючих та формування нових наукових шкіл.

2.2.4. Здійснення заходів щодо підтримки наукових досліджень молодих учених та обдарованих студентів, залучення їх до наукових шкіл.

2.2.5. Забезпечення підготовки в Університеті кваліфікованих фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації на основі новітніх досягнень науково-технічного прогресу.

2.2.6. Ефективне використання наукового і науково-технічного потенціалу вищої школи для вирішення пріоритетних завдань оновлення виробництва та проведення соціально-економічних перетворень.

2.2.7. Розвиток нових, прогресивних форм науково-технічного співробітництва із закордонними і вітчизняними осередками академічної та галузевої науки з метою спільного вирішення найважливіших науково-технічних завдань, створення високих технологій і розширення використання наукових розробок у промисловості.

2.2.8. Розвиток інноваційної діяльності для створення наукоємної науково-технічної продукції та конкурентоспроможних зразків нової техніки і матеріалів, орієнтованих на ринок високих технологій.

2.2.9. Сприяння захисту інтелектуальної власності та авторських прав дослідників як основи зміцнення і розвитку науки, виходу на світовий ринок високотехнологічної продукції.

2.2.10. Модернізація та оновлення експериментально-виробничої бази Університету та ефективне її використання.

2.2.11. Організація інформаційної та видавничої діяльності, популяризація досягнень науки вищої школи через засоби масової інформації, мережу інтернет.

2.2.12. Проведення кон'юнктурних досліджень ринку наукових послуг, патентно-ліцензійної роботи, здійснення маркетингового, інформаційного забезпечення та трансферу науково-технічної продукції відповідно до міжнародних стандартів.

2.2.13. Розроблення та наповнення змісту стандартів вищої освіти з урахуванням досягнень світової науки і техніки.

3. СТРУКТУРА НДЧ ТА УПРАВЛІННЯ НАУКОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ УНІВЕРСИТЕТУ

3.1. Структура НДЧ визначається Ректором відповідно до Статуту Університету. Підставою для наказу Ректора про зміну структури НДЧ є відповідні ухвали Вченої ради Університету, факультету та Науково-технічної ради наукового підрозділу.

Науково-дослідна частина підпорядковується проректору з наукової роботи, який організовує, скеровує і контролює її діяльність. Безпосереднє керівництво НДЧ здійснює начальник НДЧ, який призначається на посаду ректором відповідно до існуючого порядку і підпорядковується проректорові з наукової роботи. Вищим органом управління, який визначає стратегічні питання розвитку науки в університеті і скеровує наукову діяльність НДЧ, є Вчена рада Університету.

3.2. Основними структурними підрозділами НДЧ є науково-дослідні інститути (НДІ), науково-дослідні лабораторії (НДЛ), конструкторсько-технологічне бюро, кафедральні наукові колективи, науково-організаційні відділи і групи в складі відповідних служб Університету. Порядок утворення і діяльності наукового підрозділу визначається Положенням про науковий підрозділ.

3.3. Науково-дослідні інститути об'єднують споріднені наукові лабораторії і колективи виконавців і створюються наказом Ректора на підставі рішення Вченої ради

Університету, а якщо діяльність НДІ фінансується з державного бюджету - то Міністерством освіти і науки України.

3.3.1. Підставами для створення НДІ є :

- наявність висококваліфікованих кадрів та наукових шкіл;
- відповідне фінансове, матеріально-технічне забезпечення для виконання поставлених наукових досліджень (приладів, обладнання, тощо);
- наявність відповідних приміщень і виробничих площ.

3.3.2. До структури НДЧ входять наступні **науково-дослідні інститути** :

- НДІ фізики і хімії твердого тіла - створений наказом Мінвузу України № 67 від 31.03.1992р. ;
- НДІ карпатознавства - створений наказом Мінвузу України № 66 від 31.03.1992р.;
- НДІ фітотерапії - створений наказом Мінвузу України № 65 від 31.03.1992р. ;
- НДІ україністики ім. Мольнара - створений наказом Ректора Ужгородського національного університету № 48/01-03 від 03.04.2007 р.;
- НДІ сімейної медицини - створений наказом Ректора ДВНЗ «Ужгородський національний університет» № 119/01-03 від 28.09.2010 р.;
- НДІ мозку - створений наказом Ректора Ужгородського національного університету № 47/01-03 від 3.04.2007 р.;
- НДІ Центральної Європи - створений наказом Ректора ДВНЗ «Ужгородський національний університет» № 25/01-03 від 31.01.2013 р.;
- Інститут державного управління і регіонального розвитку - створений наказом УЖДУ № 3-01 від 18.06.1997р.
- інші науково-дослідні інститути, що створюються в установленому законодавством порядку.

3.4. Загальноуніверситетські науково-дослідні підрозділи (науково-дослідні лабораторії, наукові центри, конструкторсько-технологічні бюро) створюються, як правило, при кафедрах і факультетах, які виконують важливу держбюджетну і госпдоговірну тематику (в тому числі - регіональну) при наявності відповідного фінансового і кадрового забезпечення. Порядок їх утворення і діяльності визначається окремими Положеннями.

3.4.1. В структуру НДЧ входять наступні **загальноуніверситетські науково-дослідні підрозділи** :

- Проблемна науково-дослідна лабораторія фізичної електроніки з відділом космічних досліджень - створена Постановою Ради Міністрів УРСР № 337 від 05.04.1965р.;
- Центр гунгарології - створений наказом УЖДУ № 15-05 від 12.01.1988р. на підставі Протоколу співробітництва між Міністерством культури Угорщини, Мінвузом СРСР і Міносвіти СРСР від 21.10.1987 р.;
- Центр випробовування нових лікарських засобів і проведення клінічних досліджень - створений наказом Ректора Ужгородського національного університету № 58/01-03 від 22.05.2006 р.;
- Всеукраїнський науково-методичний центр словакістики – створений наказом Ректора ДВНЗ «Ужгородський національний університет» № 106/01-03 від 08.09.2009 р.;
- Бізнес-центр - створений наказом Ректора ДВНЗ «Ужгородський національний університет» № 186/01-03 від 30.08.2012 р.
- інші загальноуніверситетські науково-дослідні підрозділи.

3.5. **Кафедральні наукові групи** - це колективи наукових і інженерно-технічних працівників, які виконують конкретні науково-дослідні теми, включених у тематичний план науково-дослідних робіт Університету під керівництвом наукового керівника.

3.6. Вищими органами управління, які організують і контролюють наукову діяльність колективів виконавців кафедр, Інститутів, НДЛ є Вчені ради факультетів та Науково-технічні ради (НТР) наукових підрозділів, а при їх відсутності - безпосередньо Вчена рада Університету. Питання управління науковою діяльністю кафедри вирішується на її засіданнях.

3.7. Керівники наукових підрозділів університету призначаються на посади наказом ректора відповідно до встановленого порядку.

3.8. Для керівництва конкретною науково-дослідною роботою (темою) наказом ректора призначаються наукові керівники відповідно до встановленого порядку. Як правило, наукові керівники держбюджетних тем призначаються з числа професорів і докторів наук. У виняткових випадках науковими керівниками держбюджетних робіт (тем) та ухвалами Вчених рад факультетів (Науково-технічних рад наукових підрозділів) можуть призначатися доценти або кандидати наук, при умові, що їхній стаж наукової роботи, творчий доробок та інші кваліфікаційні характеристики відповідають типовій посадовій інструкції провідного наукового співробітника Університету. При цьому одна особа може бути керівником лиш однієї держбюджетної теми. Наукові керівники організують виконання науково-дослідної роботи (теми) відповідно до технічного завдання та інших нормативно-технічних документів, несуть персональну відповідальність за точність і достовірність отриманих наукових результатів, організацію і контроль виконання завдань співробітниками, прийнятих на тему.

4. ФІНАНСУВАННЯ І ПЛАНУВАННЯ ННТД

4.1. Для здійснення ННТД запроваджується принцип багатоканального фінансування, у тому числі з використанням можливостей, які надає входження України в міжнародний науковий простір.

4.2. Джерелами фінансування ННТД в Університеті є кошти державного бюджету та кошти, одержані на виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, надання освітніх і наукових послуг на замовлення юридичних та фізичних осіб, інші джерела відповідно до чинного законодавства.

4.3. Наукові дослідження і розробки, що проводяться за рахунок коштів державного бюджету, фінансуються Міністерством освіти і науки України за відповідною бюджетною програмою.

4.4. Університет самостійно здійснює поточне та перспективне планування ННТД відповідно до затвердженого ректором і узгодженого з Міністерством освіти і науки України тематичного плану.

Фундаментальні та прикладні дослідження, науково-технічні розробки, розробки, що сприяють розвитку інноваційної діяльності ВНЗ та фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, включаються до тематичного плану на підставі проходження конкурсного відбору.

4.5. Фінансово-господарська діяльність у сфері ННТД здійснюється на підставі затверджених Міністерством освіти і науки України кошторисів Університету за відповідними бюджетними програмами.

4.6. Кошторис є основним плановим документом бюджетної установи, який надає повноваження щодо отримання надходжень і здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення цілей, визначених на бюджетний період відповідно до бюджетних призначень.

4.7. Планування витрат на проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (далі – НДДКР) здійснюється Університетом самостійно на основі розрахунків, результати яких відображаються в калькуляції кошторисної вартості в цілому за темою, з виділенням вартості робіт (послуг), які підлягають виконанню у поточному бюджетному році.

4.8. Документальне оформлення операцій, пов'язаних з виконанням НДДКР або наданням платних послуг у сфері наукової, науково-технічної діяльності, забезпечення їх

обліку та складання звітності здійснюється відповідно до вимог Бюджетного кодексу України, Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28. 02. 2002 № 228 (із змінами), та інших нормативно-правових актів.

4.9. За підсумками виконаних наукових досліджень ВНЗ складають відповідні звіти та анотації НДДКР, видають монографії та збірки наукових праць, доповідей і тез доповідей на наукових конференціях, отримують патенти.

5. ФУНКЦІЇ НДЧ

5.1. Основною функцією НДЧ є формування і затвердження планів наукових досліджень Університету та організація необхідних заходів для їх виконання.

При реалізації функцій НДЧ слід враховувати наступні загальні вимоги до НДР:

- всі держбюджетні і госпдоговірні НДР підлягають обов'язковій державній реєстрації в Українському Інституті науково-технічної і економічної інформації згідно встановленого порядку;

- основним нормативно-технічним документом, який визначає підстави, мету і порядок виконання НДР, встановлює вимоги до її результатів є технічне завдання на НДР;

- результатом виконання НДР є заключний звіт та інша науково-технічна документація, передбачена технічним завданням, вимоги до яких встановлюються державними стандартами України;

- звіти по НДР підлягають нормоконтролю та затвердженню Вченими радами факультетів або Науково-технічними радами підрозділів Університету у встановленому порядку;

- звіти по госпдоговірним НДР приймаються спеціальною комісією в складі представників Замовника і Виконавця НДР, що затверджується актом прийомки-здачі НДР встановленої форми;

- звіти по всіх НДР підлягають реєстрації в Українському Інституті науково-технічної і економічної інформації згідно встановленого порядку.

5.2. Реалізація функцій покладається на науково-організаційні відділи НДЧ та на допоміжні групи в складі підрозділів університету згідно із затвердженим Положенням про ці підрозділи.

5.3. До основних функцій відділу організації НДР відносяться:

5.3.1. Формування тематичного плану НДР університету шляхом:

- організації проведення в Університеті конкурсного відбору проектів НДР, що пропонуються для виконання за рахунок бюджетного фінансування і представлення відповідних запитів у науково-експертні ради Міністерства освіти і науки України;

- представлення наукових проектів на конкурси фонду фундаментальних досліджень, у державні і регіональні науково-технічні програми, у міжнародні програми згідно укладених угод та отриманих грантів;

- укладання госпдоговорів на виконання і реалізацію науково-технічних розробок Університету.

5.3.2. Організація, забезпечення і контроль заходів за виконанням на належному рівні тематичного плану НДР:

- підготовка спільно з науковими керівниками, оформлення і затвердження документації по держбюджетним і госпдоговірним НДР (технічних завдань, договорів, протоколів, календарних планів, тощо);

- розробка і затвердження спільно з планово-фінансовим відділом університету кошторисів витрат, штатних розписів науково-дослідних робіт і контроль за їх виконанням;

- ведення поточної та звітної документації НДР, листування із Замовниками (акти виконання робіт, фінансово-розпорядчі документи, тощо);

- організація, забезпечення і контроль (спільно з бухгалтерією) раціонального використання фінансових, матеріально-технічних ресурсів, призначених на проведення наукової діяльності

5.3.3. Підготовка щорічних звітів про наукову діяльність Університету згідно з існуючими вимогами і їх представлення у Міністерство освіти і науки України. Представлення піврічної та річної статистичної звітності в органи державної статистики.

5.3.4. Кадрове забезпечення наукової діяльності Університету:

- підготовка наказів по особовому складу виконавців НДР, договорів цивільно-правового характеру по залученню виконавців до виконання наукових досліджень;

- ведення передбаченої законодавством кадрової документації (особових карток обліку кадрів, трудових книжок, тощо);

- організація і контроль за трудовою діяльністю працівників НДЧ (затвердження графіків виходу на роботу, графіків відпусток, тощо);

- організація атестації наукових та інженерно-технічних працівників згідно існуючих вимог.

5.3.5. Формування фонду стандартів, технічних умов, методик вимірювання та іншої нормативно-технічної документації, якою регламентується наукова діяльність. Забезпечення нормоконтролю звітів по НДР, технічних завдань та іншої нормативно-технічної документації, що створюється в результаті виконання НДР;

Розробка і затвердження графіків державної повірки засобів вимірювальної техніки, організація атестації нестандартизованих методик вимірювання.

5.3.6. Розробка необхідної нормативно-правової і нормативно-технічної документації для регламентації регулювання науково-дослідної діяльності в Університеті та впровадження її у практику.

5.4. Інформаційне забезпечення наукової діяльності Університету здійснює відділ науково-технічної інформації НДЧ, основні функції якого наступні:

5.4.1 Організація і проведення державної реєстрації держбюджетних і госпдоговірних НДР та звітів по них в Українському Інституті науково-технічної і економічної інформації згідно з встановленим порядком.

5.4.2. Маркетингова діяльність по реалізації результатів наукової діяльності шляхом:

- організації виставок наукових праць і іншої наукової продукції, створеної у результаті виконання НДР;

- підготовки і видання рекламної продукції (буклетів, проспектів, по напрямкам і досягненням з основних напрямків діяльності Університету), їх пропаганда в засобах масової інформації, в тому числі електронних;

- підготовка каталогів найбільш ефективних наукових розробок Університету, тощо.

5.4.3. Спільно з науковою бібліотекою та аналітично-обчислювальним центром Університету формування науково-інформаційної бази по основним напрямкам наукових досліджень і реалізація заходів по вільному доступу до неї наукових співробітників Університету, зокрема із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій.

5.5. На відділ патентно-ліцензійного забезпечення та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності НДЧ покладаються наступні функції.

5.5.1. Здійснення методичного керівництва і допомоги авторам, участь у проведенні патентних досліджень на всіх етапах виконання НДР, підготовки дисертаційних, курсових і дипломних робіт та проектів.

5.5.2. Реалізація заходів по правовій охороні об'єктів інтелектуальної власності, створених в результаті наукової діяльності шляхом :

- оформлення і представлення в Держпатент України за участі авторів матеріалів заявок на відкриття, винаходи, корисні моделі, ведення листування по ним;

- участі спільно з експертними комісіями факультетів в експертизі матеріалів, підготовлених для публікації, з метою запобігання передчасного розголошення відомостей по технічним рішенням, на які можуть бути видані охоронні документи;
- забезпечення обліку охоронних документів і звітності за результатами патентно-ліцензійної роботи, її аналіз, здійснення правової підтримки отриманих охоронних документів по перспективним для впровадження і реалізації технічним рішенням і розробкам;
- оформлення та укладання від імені Університету ліцензійних та інших, передбачених законодавством угод на продаж і використання об'єктів інтелектуальної власності (патентів на винаходи, нові види продукції, тощо).

5.5.3. Формування і систематичне поповнення патентного фонду за основними напрямками наукової діяльності Університету, забезпечення широкого доступу до нього наукових працівників та інших співробітників, аспірантів, студентів Університету.

6. ПРАВА НДЧ

- 6.1. Формувати проект Тематичного плану НДР.
- 6.2. Представляти Університет з питань наукової та науково-технічної діяльності в установах, організаціях і на підприємствах.
- 6.3. Від імені Університету укладати договори на виконання НДР.
- 6.4. Вносити на розгляд ректорату і Вченої Ради Університету пропозиції про вдосконалення організації наукових досліджень в Університеті та інших питань наукової діяльності.
- 6.5. Вносити пропозиції до Статуту Університету і Колективного договору з питань, які регламентують наукову діяльність в університеті.
- 6.6. Створювати фонди для модернізації і технічного переоснащення матеріальної бази наукових досліджень за рахунок власних коштів.
- 6.7. Мати власну печатку і бланк.
- 6.8. Мати інші права, встановлені законодавством України.

7. ПОРЯДОК РЕОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ЧАСТИНИ

- 7.1. Реорганізація структурних підрозділів НДЧ проводиться за наказом ректора, який видається на підставі рішень ректорату, Вченої ради Університету.
- 7.2. Підставами для реорганізації НДЧ можуть бути :
 - 7.2.1. Зміна Міністерством освіти і науки України пріоритетних напрямків і тематики наукових досліджень.
 - 7.2.2. Істотні зміни у розмірах фінансування держбюджетної тематики Міністерством освіти і науки України.
 - 7.2.3. Зміни у тематиці госпдоговірних робіт та її фінансуванні.
 - 7.2.4. Реорганізація кафедр і факультетів.
- 7.3. Реорганізація структурних підрозділів НДЧ проводиться відповідно до чинного законодавства України.

Положення підготувала:
Начальник НДЧ

Грабова І.А.

Погоджено:

Проректор з наукової роботи

Студеняк І.П.

Начальник юридичного відділу

Тимчак В.В.